

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Vodič o členu 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

Ažurirano 31. avgusta 2025.

Pripremio Sekretarijat. Ne obavezuje Sud.

Molimo izdavače ili organizacije koji žele da prevedu i/ili da reproduciraju cjelokupni izvještaj ili neki njegov dio u obliku štampane ili elektronske publikacije da popune obrazac za kontakt: [zahtjev za reprodukciju ili ponovno objavljivanje prevoda](#) kako bi dobili informacije o postupku davanja dozvole za objavljivanje.

Ako želite da znate na kojim se prevodima vodiča kroz sudsku praksu trenutno radi, pogledajte spisak [prevoda u pripremi](#).

Ovaj vodič je izvorno napisan na engleskom jeziku. Redovno se ažurira, a posljednje ažuriranje je izvršeno 31. avgusta 2025. Može podlijegati uredničkoj reviziji.

Vodiči kroz sudsku praksu mogu se preuzeti na adresi <https://ks.echr.coe.int>. Za najnovije podatke o publikacijama pratite nalog Suda na X-u na adresi https://x.com/ECHR_CEDH.

Ovaj prevod je objavljen u dogovoru sa Vijećem Evrope i Evropskim sudom za ljudska prava. Isključivu odgovornost za njega snosi prevodilačka agencija Alkemist d.o.o. © Vijeće Evrope / Evropski sud za ljudska prava, 2025.

Sadržaj

Napomena čitaocima	4
Uvod	5
I. Pravo na žalbu u krivičnim stvarima: član 2. stav 1. Protokola broj 7	5
A. Primjenjivost prava na žalbu	5
1. „Krivično djelo”	5
2. Odluka koja se sastoji od „osude” ili „kazne”	6
3. Odluka „suda”	6
B. Organizacija žalbenog sistema	7
1. Tijelo za preispitivanje: „viši sud”	7
2. Polje slobodne procjene u organizaciji žalbenog sistema	7
3. Djelotvornost preispitivanja	8
II. Izuzeci od prava na žalbu: Član 2. stav 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju	10
A. Djela manjeg značaja	10
B. Suđenje u prvom stepenu pred najvišim sudom	11
C. Osude nakon žalbe protiv oslobađajuće presude u prvostepenom postupku	11
Lista citiranih slučajeva	12

Napomena čitaocima

Ovaj vodič dio je serije vodiča kroz sudsku praksu koje objavljuje Evropski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: „Sud”, „Evropski sud”, „Sud u Strazburu”) kako bi obavijestio pravnike o temeljnim presudama i odlukama koje je Sud u Strazburu donio. U ovom vodiču analizira se i sažima sudska praksa po članu 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: „Konvencija” ili „Evropska konvencija”). Čitaoci će u ovom vodiču naći ključna načela u datoj oblasti i sve mjerodavne presedane.

Citirana sudska praksa izabrana je među ključnim, važnim i/ili nedavno donijetim presudama i odlukama.*

Presude i odluke Suda ne služe samo da bi se odlučivalo o predmetima koji su pred njega iznijeti nego i da bi se razjasnila, zaštitila i razvila pravila utvrđena Konvencijom, čime se doprinosi tome da države poštuju obaveze koje su preuzele kao strane ugovornice (*Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 18. januara 1978, stav 154, Serija A, br. 25 i, nedavno, *Jeronovičs protiv Latvije* [VV], br. 44898/10, stav 109, 5. jula 2016).

Zadatak sistema koji je uspostavljen Konvencijom jeste da u opštem interesu odlučuje o pitanjima javne politike, čime se uzdižu standardi zaštite ljudskih prava i širi sudska praksa u toj oblasti na cijelu zajednicu strana ugovornica Konvencije (*Konstantin Markin protiv Rusije* [VV], 30078/06, stav 89, ESLJP 2012). Zaista, Sud naglašava ulogu Konvencije kao „konstitutivnog instrumenta evropskog javnog reda” u oblasti ljudskih prava (*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi protiv Irske* [VV], br. 45036/98, stav 156, ESLJP 2005-VI i, nedavno, *N.D. i N.T. protiv Španije* [VV], br. 8675/15 i 8697/15, stav 110, 13. februara 2020).

Protokolom br. 15 uz Konvenciju nedavno je u Preambulu Konvencije dodato načelo supsidijarnosti. Ovo načelo „predviđa zajedničku odgovornost strana ugovornica i Suda” u pogledu zaštite ljudskih prava, pri čemu domaće vlasti i sudovi moraju da tumače i primjenjuju domaće pravo na način kojim se u najvećoj mogućoj mjeri poštuju prava i slobode definisane Konvencijom i Protokolima uz nju (*Grzęda protiv Poljske* [VV], stav 324).

Ovaj vodič sadrži reference za ključne riječi za svaki navedeni član Konvencije i dodatnih protokola uz nju. Pravna pitanja koja se otvaraju u vezi sa svakim predmetom sažeta su u [Listi ključnih riječi](#), odabranih iz rječnika termina preuzetih (uglavnom) direktno iz teksta Konvencije i njenih protokola.

[Baza podataka HUDOC](#) sudske prakse omogućava pretraživanje po ključnim riječima. Pretraživanje po ključnim riječima omogućava pronalaženje grupa dokumenata sličnog pravnog sadržaja (obrazloženja i zaključci Suda u svakom predmetu rezimiraju se ključnim riječima). Ključne riječi za pojedinačne predmete mogu se pronaći klikom na tag „Case Details” („Detalji predmeta”) u bazi podataka HUDOC. Detaljnije informacije o bazi podataka HUDOC i ključnim riječima možete naći u korisničkom priručniku [HUDOC user manual](#).

* Citirana sudska praksa može biti na jednom ili oba službena jezika (engleski i francuski) Suda i Evropske komisije za ljudska prava. Osim ako nije drugačije naznačeno, sve reference se odnose na presude o meritumu koje je donijelo neko vijeće Suda. Skraćenica „(odl.)” upućuje na odluku Suda, dok skraćenica „[VV]” označava da je predmet razmatralo Veliko vijeće. Presude vijeća koje nisu bile pravosnažne u trenutku objavljivanja ovog teksta označene su znakom (*).

Uvod

1. Članom 2. Protokola broj 7 dopunjuju se garancije u vezi sa pravičnim suđenjem utvrđene članom 6. Konvencije¹ priznavanjem prava na žalbu višem sudu protiv osude ili kazne izrečene od strane suda u prvom stepenu. S tim u vezi, treba napomenuti da se članom 6. ne garantuje pravo na žalbu protiv odluke suda u prvom stepenu (*Lalmahomed protiv Nizozemske*, 2011, stav 35). Međutim, gdje je domaćim pravom predviđeno pravo žalbe, postupak po žalbi će se smatrati produženjem sudskog postupka i shodno tome će podlijegati odredbama člana 6. Konvencije (*Evrenos Önen protiv Turske*, 2007, stav 28).
2. Pravo lica osuđenog za krivično djelo da njegov slučaj preispita viši sud nije apsolutno – ono može biti ograničeno ako potpada pod jedno od izuzetaka navedenih u članu 2. stav 2. Protokola broj 7.

I. Pravo na žalbu u krivičnim stvarima: član 2. stav 1. Protokola broj 7

Član 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju

„1. Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.”

Ključne riječi baze podataka HUDOC

Osuda (P7-2) – Krivično djelo (P7-2) – Nadležni sud (P7-2) – Preispitivanje osude (P7-2) – Preispitivanje kazne (P7-2) – Viši sud (P7-2)

Domaće pravo (P7-2): Prekršaji (P7-2) – Suđenje u prvom stepenu pred najvišim sudom (P7-2) – Osuda nakon žalbe protiv oslobađajuće presude (P7-2)

A. Primjenjivost prava na žalbu

3. Uz izuzetke dozvoljene stavom 2, pravo na žalbu zajamčeno članom 2. Protokola broj 7 primjenjuje se na odluke koje: (1) se odnose na „krivično djelo”; (2) se sastoje od „osude” ili „kazne” i (3) koje donosi „sud”.²

1. „Krivično djelo”

4. U skladu sa sudskom praksom Suda, koncept „krivičnog djela” iz člana 2. stav 1. Protokola br. 7 odgovara konceptu „krivične optužbe” iz člana 6. stav 1. Konvencije (*Gurepka protiv Ukrajine*, 2005, stav 55; *Kamburov protiv Bugarske*, 2009, stav 22; *Stanchev protiv Bugarske*, 2009, stav 44; *Kindlhofer protiv Austrije*, 2021, stav 30; *Grosam protiv Češke Republike* [VV], 2023, st. 111. i 140; *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 29). Shodno tome, klasifikacija postupka kao „krivičnog” u smislu člana 6. Konvencije bila bi jednako relevantna kao i klasifikacija prema članu 2. Protokola br. 7.

¹ Vidjeti i *Vodič o članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Pravo na pravično suđenje (krivični aspekt)*.

² Vidjeti i *Obrazloženje* uz Protokol broj 7 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1984. godine, st. 17–21.

5. Stoga, u slučajevima kada Sud utvrdi da se član 6. primjenjuje na predmetni postupak, on shodno tome zaključuje da se primjenjuje i član 2. Protokola broj 7 (*Engel i drugi protiv Nizozemske*, 1976, stavovi 82–83; *Gurepka protiv Ukrajine*, 2005, stav 59; *Zaicevs protiv Latvije*, 2007, stav 53; *Galstyan protiv Armenije*, 2007, stav 120).

6. Za tumačenje koncepta „krivičnog djela” u članu 2. Protokola broj 7, Sud je koristio „Engel kriterije”, razvijene u slučaju *Engel i drugi protiv Nizozemske*, 1976, u odnosu na član 6. stav 1. Konvencije. Shodno tome, primjenjivost člana 2. Protokola broj 7 procjenjuje se na osnovu tri kriterija: (a) klasifikacije krivičnog djela prema domaćem pravu; (b) prirode krivičnog djela; i (c) stepena težine kazne koju krivično djelo nosi (*Kamburov protiv Bugarske*, 2009, stav 22; *Saquetti Iglesias protiv Španije*, 2020, stav 22). U tom kontekstu, klasifikacija krivičnog djela u domaćem pravu tužene države ima samo relativnu vrijednost (*Engel i drugi protiv Nizozemske*, 1976, stav 82; *Zaicevs protiv Latvije*, 2007, stav 55; *Stanchev protiv Bugarske*, 2009, stav 44; *Saquetti Iglesias protiv Španije*, 2020, stav 22), dok sama priroda predmetnog djela predstavlja značajniji faktor (*Engel i drugi protiv Nizozemske*, 1976, stav 82; *Galstyan protiv Armenije*, 2007, stav 58).³

2. Odluka koja se sastoji od „osude” ili „kazne”

7. Član 2. Protokola broj 7 primjenjuje se u slučaju „osude” ili „kazne”. Ova odredba ne garantuje pravo na žalbu protiv oslobađajuće presude ili bilo koje druge odluke, koja ne predstavlja formalno utvrđivanje krivice ili izricanje kazne: postojanje formalnog utvrđivanja krivice koje se završava osudom ili kaznom predstavlja predušlov za primjenu garancija iz člana 2. Protokola broj 7. Takvo utvrđivanje mora biti predmet i rezultat postupka i ne mora uvijek uključivati izricanje kazne. Po pravilu, to se mora navesti u dispozitivu presude. U svakom slučaju, odlučujući faktor mora biti da li je određena odluka imala za cilj proglašenje lica krivim za krivično djelo (*Rybka protiv Ukrajine* (odl.), 2009). Međutim, u okolnostima određenog slučaja, podnositelj predstavke može alternativno podnijeti žalbu na svoju „osudu” ili na određene dijelove „osude” (na primjer, *Rostovtsev protiv Ukrajine*, 2017, stav 30) ili na „kaznu”, uključujući načine njenog izvršenja (na primjer, *Tsvetkova i drugi protiv Rusije*, 2018, stavovi 179-191; i *Martynyuk protiv Rusije*, 2019, stavovi 37–43).

3. Odluka „suda”

8. Kako bi se pravo na žalbu u skladu sa članom 2. Protokola broj 7 primjenjivalo, osudu ili kaznu mora donijeti „sud”. U skladu s Obrazloženjem uz Protokol broj 7, pojam „sud” upotrijebljen je u formulaciji člana 2. Protokola broj 7 kako bi se razjasnilo da se primjena ovog člana ne proteže na krivična djela razmatrana pred tijelima koja nisu sudovi u smislu člana 6. Konvencije.⁴

9. Sud, na primjer, smatra da se upravni organ koji izriče novčane kazne za upravne prekršaje ne može smatrati „sudom” u smislu člana 6. stav 1, te da nije „sud” u svrhu člana 2. Protokola broj 7 (*Hubner protiv Austrije* (odl.), 1999). U slučajevima kada je odluku zaista donio „sud”, članom 2. stav 1. Protokola broj 7 se stoga zahtijeva da je preispita „viši sud” (*Greco protiv Rumunije*, 2006, stavovi 83–84).

³ Više detalja o pojmu krivične optužbe potražite u Odjeljku II *Vodiča o članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Pravo na pravično suđenje (krivični aspekt)*.

⁴ Obrazloženje, citirano gore, stav 17. Vidjeti i Odjeljak IV.A *Vodiča o članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Pravo na pravično suđenje (krivični aspekt)*.

B. Organizacija žalbenog sistema

1. Tijelo za preispitivanje: „viši sud“

10. Članom 2. Protokola br. 7, gdje je to primjenjivo, garantuje se preispitivanje osude ili kazne od strane „višeg suda“.

11. „Viši sud“ mora da vrši punu jurisdikcijsku kontrolu i mora se smatrati „sudom“ u smislu člana 6. stav 1. Konvencije⁵ (*Greco protiv Rumunije*, 2006, stav 83) tako da je značenje pojma „sud“ isto za član 6. i član 2. Protokola broj 7 (*Saquetti Iglesias protiv Španije*, 2020, stav 53).

12. U slučaju *Zaicevs protiv Latvije*, 2007, stav 54, Sud je utvrdio da mogući pravni lijekovi u vidu zahtjeva treće strane javnom tužiocu ili zahtjeva predsjedniku višeg suda za ukidanje rješenja nisu ispunjavali uslove iz člana 2. Protokola broj 7, jer se ne smatraju „višim sudom“ u okviru tog domaćeg žalbenog sistema.

13. Slično tome, u slučaju *Gurepka protiv Ukrajine*, 2005, stavovi 60–61, Sud je utvrdio da se vanredni žalbeni postupak – koji može pokrenuti samo tužilac ili se može pokrenuti na zahtjev predsjednika višeg suda – ne može smatrati adekvatnim sa stanovišta člana 2. Protokola broj 7.

14. Sud je sličan zaključak donio u slučaju *Greco protiv Rumunije*, 2006, stavovi 83–86, u kojem nije podnijeta žalba na odluku u prvom stepenu kojom su preispitivane odluke tužioca. Sud je utvrdio da je, zbog nedostatka nacionalnih propisa o pravnim lijekovima protiv odluke suda u prvom stepenu nadležnog za razmatranje žalbe na rješenje tužioca, podnositelj predstavke bio lišen prava da mu se krivični predmet razmatra pred sudom, što predstavlja kršenje člana 2. Protokola br. 7. Osim toga, Sud je napomenuo da javno tužilaštvo nije „sud“ u smislu člana 6. Konvencije.

15. U slučaju *Saquetti Iglesias protiv Španije*, 2020, stavovi 52–57, pozivajući se na Obrazloženje uz Protokol broj 7, Sud je ponovio da, iako sudovi koji odlučuju po žalbi i kasacioni sudovi mogu vršiti „preispitivanje od strane višeg suda“ u smislu člana 2. Protokola br. 7, to nije jasno kada je riječ o ustavnim sudovima. U tom slučaju, Sud je ispitao da li uloga Ustavnog suda Španije u vezi s postupcima *amparo* ispunjava zahtjeve „prava na žalbu“. U svjetlu okvira nadležnosti Ustavnog suda Španije – koji su bili ograničeni na pitanje usklađenosti upravnih ili sudskih odluka sa relevantnim osnovnim pravima zagarantovanim Ustavom, bez mogućnosti bilo kakve daljnje kontrole postupaka sudova – Sud je utvrdio da uloga Ustavnog suda u obezbjeđivanju preispitivanja u drugom stepenu nije bila odgovarajuća te zaključio da se Ustavni sud ne može smatrati višim sudom u smislu člana 2. Protokola broj 7.

2. Polje slobodne procjene u organizaciji žalbenog sistema

16. Sud je ponovio da države načelno uživaju široko polje slobodne procjene u utvrđivanju načina ostvarivanja prava zajemčenog članom 2. Protokola broj 7 (*Krombach protiv Francuske*, 2001, stav 96; *Galstyan protiv Armenije*, 2007, stav 125; *Natsvlisvili i Togonidze protiv Gruzije*, 2014, stav 96; *Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stav 48; *Ruslan Yakovenko protiv Ukrajine*, 2015, stav 76; *Rostovtsev protiv Ukrajine*, 2017, stav 27; *Y.B. protiv Rusije*, 2021, stav 40; *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 30). Drugim riječima, članom 2. Protokola broj 7 se domaćem pravu prepušta da utvrdi modalitete prava i osnove po kojima se ono može ostvariti.⁶

17. Stoga, države s jedne strane mogu odrediti da opseg preispitivanja osude ili kazne od strane višeg suda obuhvata i činjenična pitanja i materijalno ili procesno pravo ili da bude ograničen isključivo na materijalno i procesno pravo (*Krombach protiv Francuske*, 2001, stav 96; *Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stav 49; *Rostovtsev protiv Ukrajine*, 2017, stav 27; *Y.B. protiv Rusije*, 2021,

⁵ Više detalja o pojmu suda potražite u Odjeljku IV *Vodiča o članu 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Pravo na pravično suđenje (krivični aspekt)*.

⁶ *Obrazloženje*, citirano gore, stav 18.

stav 40; *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 30). Pored toga, tuženi koji želi da uloži žalbu ponekad može biti obavezan da za to prethodno zatraži odobrenje, a u određenim slučajevima, sam zahtjev za odobrenje žalbe može se smatrati odgovarajućim oblikom preispitivanja u okviru člana 2. Protokola broj 7⁷. Međutim, sva ograničenja sadržana u nacionalnom zakonodavstvu u vezi sa ostvarivanjem prava zajamčenog članom 2. Protokola broj 7 moraju, po analogiji s pravom na pristup sudu zajamčenim članom 6. stav 1, težiti legitimnom cilju i ne smiju kršiti samu suštinu tog prava (*Krombach protiv Francuske*, 2001, stav 96; *Galstyan protiv Armenije*, 2007, stav 125; *Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stav 49; *Ruslan Yakovenko protiv Ukrajine*, 2015, stav 78; *Rostovtsev protiv Ukrajine*, 2017, stav 27; *Y.B. protiv Rusije*, 2021, stav 40; *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 30).

18. Na primjer, u slučaju *Saquetti Iglesias protiv Španije*, 2020, stavovi 60–61, Sud je utvrdio da je ograničavanje mogućnosti podnositelja predstavke da ospori svoju osudu isključivo pred Ustavnim sudom (koji se ne može smatrati „višim sudom” u smislu člana 2. Protokola broj 7) spriječilo da odluku protiv podnositelja predstavke preispita viši sud te narušilo samu suštinu prava zajamčenog članom 2. Protokola broj 7, čime je država prekoračila polje slobodne procjene.

3. Djelotvornost preispitivanja

19. Član 2. Protokola broj 7 pretežno uređuje institucionalna pitanja, kao što su dostupnost suda koji odlučuje po žalbi ili obim preispitivanja koje vrši takav sud (*Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stav 49; *Ruslan Yakovenko protiv Ukrajine*, 2015, stav 77; *Firat protiv Grčke*, 2017, stav 37; *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 30).

20. Kada postoji pravo na preispitivanje prema članu 2. Protokola broj 7, ono treba da bude djelotvorno (*Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stav 50; *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 33). Da bi preispitivanje bilo djelotvorno, mora biti nezavisno od bilo kakvog diskrecionog postupanja vlasti i mora biti direktno dostupno onima na koje se odnosi (*Gurepka protiv Ukrajine*, 2005, stav 59). Postojanje postupka za naknadu štete za pojedince koji su izdržali kaznu koja je naknadno poništena ne čini žalbu djelotvornom, jer ne ispunjava zahtjev hitnosti u tim slučajevima (*Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 32).

21. U slučaju *Kamburov protiv Bugarske*, 2009, stav 24, Sud je utvrdio da postupak preispitivanja nije ispunio zahtjeve člana 2. Protokola broj 7. zato što nije bio direktno dostupan podnositelju predstavke. U slučaju *Gurepka protiv Ukrajine*, 2005, stavovi 57–61, podnositelj predstavke se žalio da nije imao djelotvoran pravni lijek u vezi sa svojim prigovorom na kaznu administrativnog hapšenja i pritvora. S obzirom na to da žalbeni postupak nije bio direktno dostupan podnositelju predstavke i da nije bio pokrenut na njegov lični zahtjev, Sud je utvrdio da činjenica da je takav postupak preispitivanja imao određen pozitivan, iako privremen, učinak na situaciju podnositelja predstavke (obustava izvršenja kazne) nije sama po sebi dovoljna da bi se zaključilo da je predmetna žalba djelotvoran pravni lijek koji zadovoljava zahtjeve člana 2. Protokola broj 7.

22. Sud je došao do sličnih zaključaka u još dva slučaja o ovom pitanju, *Galstyan protiv Armenije*, 2007, stavovi 124–127, i *Kakabadze i drugi protiv Gruzije*, 2012, stavovi 97–98, u kojima je pokretanje vanrednog domaćeg postupka preispitivanja zavisilo od diskrecionog ovlaštenja domaćih vlasti i nije imalo jasno definisan postupak niti vremenske rokove. Sud nije smatrao da to predstavlja djelotvoran pravni put u smislu člana 2. Protokola broj 7.

23. Sud je utvrdio da preispitivanje utvrđeno članom 2. Protokola broj 7 mora pružiti mogućnost otklanjanja bilo kakvih nedostataka u fazi suđenja ili izricanja kazne, nakon što su ti nedostaci doveli do osude. Stoga, žalba u kontekstu krivičnog postupka mora imati suspenzivno dejstvo (*Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stavovi 51–53). U citiranom slučaju, Sud je utvrdio da je došlo do povrede člana 2. Protokola broj 7 na osnovu toga što žalba podnositeljice predstavke na presudu okružnog suda nije imala suspenzivno dejstvo, što je dovelo do trenutnog izvršenja kazne, pa je, shodno tome,

⁷ *Ibid.*, stav 19.

žalbeno preispitivanje izvršeno tek nakon što je podnositeljici predstavke izrečena kazna pritvora i nakon što je u cijelosti odslužila tu kaznu. Slično tome, u slučaju *Tsvetkova i drugi protiv Rusije*, 2018, stavovi 188–191, žalba nije imala suspenzivno dejstvo i razmotrena je tek nakon što je podnositelj predstavke izdržao kaznu, što predstavlja povredu člana 2. Protokola broj 7.

24. U ovom kontekstu, kada žalba nije imala suspenzivno dejstvo, Sud nije smatrao da se retrospektivni i isključivo kompenzacijski pravni lijek u slučaju poništenja osude u prvom stepenu može smatrati zamjenom prava na preispitivanje zajamčenog članom 2. Protokola broj 7. Sud je naglasio da bi drugačiji zaključak bio u suprotnosti sa dobro utvrđenim načelom njegove sudske prakse u skladu s kojim Konvencija treba da garantuje ne prava koja su teorijska ili iluzorna, već prava koja su praktična i djelotvorna (*Shvydka protiv Ukrajine*, 2014, stav 54; *Tsvetkova i drugi protiv Rusije*, 2018, stav 189).

25. Nedostatak suspenzivnog dejstva žalbe sam po sebi ne predstavlja kršenje člana 2. Protokola br. 7, pod uslovom da ostvarivanje prava na žalbu ne narušava slobodu pojedinca (*Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 31). U slučaju *Firat protiv Grčke*, 2017, stavovi 39–46, u kojem podnositelj predstavke, turski državljanin koji je optužen za krijumčarenje iregularnih migranata, nije imao veze s Grčkom i nije imao prebivalište u toj zemlji, Sud nije smatrao da je sam nedostatak suspenzivnog dejstva žalbe na presudu u prvom stepenu u suprotnosti sa članom 2. Protokola broj 7. Sud je napomenuo da bi, u skladu s domaćim pravom, podnositelj predstavke imao pravo na uslovni otpust nakon presude suda koji odlučuje po žalbi, pod uslovom da je izdržao određeni dio kazne, što ovdje nije bio slučaj. Sud je stoga zaključio da ostvarivanje prava podnositelja predstavke na žalbu nije narušilo njegovu slobodu. Sud je utvrdio da nije došlo do povrede člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju. Nasuprot tome, u slučaju *Ftiti protiv Grčke**, 2025, stav 38–42, domaće vlasti nisu održale raspravu po žalbi skoro šest godina, u kojem periodu je podnositelj predstavke već izdržao minimalno trajanje kazne i dobio uslovni otpust. Sud je zaključio da, nakon što je podnositelj predstavke već odslužio tri petine kazne i odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu, preispitivanje nije moglo na djelotvoran način da otkloni bilo kakve nedostatke u odluci nižeg suda, što je dovelo do kršenja člana 2. Protokola broj 7 uz Konvenciju.

26. U skladu sa sudskom praksom Suda, ostvarivanje prava na žalbu ne može se narušiti nametanjem bilo kakvih *de facto* negativnih posljedica optuženom zbog ostvarivanja njegovog ili njenog prava na žalbu (*Ruslan Yakovenko protiv Ukrajine*, 2015, stavovi 79–83). U citiranom slučaju, domaći sudovi su smatrali da je potrebno zadržati podnositelja predstavke u pritvoru kao preventivnu mjeru dok presuda u prvom stepenu ne postane pravosnažna, čak i nakon što je istekla kazna zatvora koja mu je tom presudom izrečena. U nedostatku žalbe, sporni period trajao je dvanaest dana. Da je podnositelj predstavke riješio da uloži žalbu, to bi odložilo njegovo puštanje na slobodu na neodređeni period nakon što presuda postane pravosnažna. U datim okolnostima, Sud je utvrdio da bi ostvarivanje prava podnositelja predstavke na žalbu narušilo njegovu slobodu, posebno uzimajući u obzir da bi dužina njegovog pritvora tokom žalbenog postupka bila neizvjesna, što bi prekršilo samu suštinu njegovog prava, što predstavlja povredu člana 2. Protokola broj 7 uz Konvenciju.

II. Izuzeci od prava na žalbu: Član 2. stav 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju

Član 2. stav 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju

„2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.”

27. Članom 2. stav 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju predviđena su tri izuzetka od prava na preispitivanje od strane višeg suda:

- 1) za djela manjeg značaja koja su određena zakonom;
- 2) u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud; i
- 3) kada je lice u pitanju osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.⁸

A. Djela manjeg značaja

28. Prvi izuzetak je dozvoljen u skladu sa članom 2. stav 2. Protokola broj 7 za kategoriju „djela manjeg značaja”.

29. U skladu sa *Obrazloženjem*,⁹ Sud je napomenuo da, pri odlučivanju da li je djelo manjeg značaja, važan kriterij predstavlja da li se za dato djelo može izreći kazna zatvora ili ne (*Greco protiv Rumunije*, 2006, stav 82; *Zaicevs protiv Latvije*, 2007, stav 55; *Kamburov protiv Bugarske*, 2009, stav 25; *Stanchev protiv Bugarske*, 2009, stav 47; *Kindlhofer protiv Austrije*, 2021, stav 30). Prilikom ove procjene, Sud mora uzeti u obzir posebne okolnosti slučaja (*Kindlhofer protiv Austrije*, 2021, stav 42).

30. Shodno tome, Sud je utvrdio da se djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora kao glavna kazna ne može smatrati djelom „manjeg značaja” u smislu stava 2. tog člana (*Zaicevs protiv Latvije*, 2007, stav 55; *Kamburov protiv Bugarske*, 2009, stav 26; *Stanchev protiv Bugarske*, 2009, stav 48; *Zhelyazkov protiv Bugarske*, 2012, stav 43).

31. Sud nije smatrao da su sljedeća djela „manjeg značaja”:

- U slučaju *Greco protiv Rumunije*, 2006, stav 82, krivično djelo je kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina; i
- U slučajevima *Zaicevs protiv Latvije*, 2007, stav 55; *Kamburov protiv Bugarske*, 2009, stav 26; i *Stanchev protiv Bugarske*, 2009, stav 48, djela su kažnjiva pritvorom u trajanju od petnaest dana.

32. Nasuprot tome, u slučaju *Luchaninova protiv Ukrajine*, 2011, stav 72, u kojem je podnositelj predstavke osuđen za sitnu krađu koja nije kažnjiva kaznom zatvora, Sud je zaključio da se radi o djelu manjeg značaja, koje spada u izuzetke. Osim toga, Sud je ovo pitanje ispitao nezavisno od činjenice da Vlada nije komentarisala taj aspekt slučaja.

33. U slučaju *Kindlhofer protiv Austrije*, 2021, stavovi 38–42, Sud je po prvi put razmatrao da li se za krivično djelo za koje je zakonom propisana kazna zatvora u trajanju do dvije nedjelje, u slučaju neplaćanja novčane kazne može smatrati da je „manjeg značaja”. U tom slučaju, podnositelju predstavke je zbog kršenja saobraćajnih propisa izrečena novčana kazna od 200 EUR ili kazna zatvora

⁸ *Obrazloženje*, citirano gore, stav 20.

⁹ *Ibid.*, stav 21.

u trajanju od četiri dana u slučaju neplaćanja. Sud je smatrao da je ključno pitanje da li je vjerovatno da će kazna zatvora u slučaju neplaćanja zaista biti izvršena, što je zahtijevalo da Sud ispita pravni okvir za izvršenje kazne zatvora u slučaju neispunjavanja obaveze u domaćem pravnom poretku. U ovom predmetu, Sud je utvrdio da kazna zatvora zbog neplaćanja novčane kazne predstavlja izuzetnu mjeru prema domaćem pravu, čije izvršenje podliježe nizu procesnih zaštitnih mjera (osuđenom licu mora biti jasno objašnjen ovaj rizik i mora mu biti omogućeno da isti izbjegne). U tim okolnostima, Sud je smatrao da se predmetna mjera suštinski razlikuje od kazne zatvora kao primarne kazne i stoga nije spriječila da se djelo za koje je podnositelj predstavke osuđen smatra djelom manjeg značaja u smislu člana 2. stav 2. Protokola broj 7. Sud je dalje naveo sljedeće: ni iznos stvarno izrečene novčane kazne ni najviša novčana kazna koju je podnositelj predstavke mogao dobiti sami po sebi nisu izgledali dovoljno visoki da bi se djelo ocijenilo kao ozbiljno; u okviru domaćeg sistema upravnog krivičnog prava, osnovno djelo se nije smatralo ozbiljnim; podnositelj predstavke nije tvrdio da ne može da plati kaznu niti da iznos izrečene novčane kazne nije adekvatno uzeo u obzir njegovu finansijsku situaciju. Sud je stoga zaključio da, uprkos tome što protiv osude nije uložena žalba, nije došlo do povrede člana 2. Protokola br. 7 uz Konvenciju.

34. U slučaju *Saqueti Iglesias protiv Španije*, 2020, stavovi 36–45, Sud je objasnio da nedostatak kazne zatvora nije odlučujući faktor ni jedini kriterij koji treba uzeti u obzir pri utvrđivanju da li je djelo manjeg značaja. Za Sud, relativno blaga izrečena kazna ne može djelu oduzeti inherentno krivični karakter. Pošto nije prijavio određeni iznos novca na carinskoj kontroli na aerodromu, podnositelj predstavke je bio izložen novčanoj kazni u iznosu od 600 EUR do dvostruke vrijednosti korištenog sredstva plaćanja, te je na kraju bio dužan da plati cjelokupan zaplijenjeni iznos (153.800 EUR). Uzimajući u obzir okolnosti slučaja (zaplijenjen praktično cijeli pronađeni iznos, što odgovara ukupnim ličnim uštedama, ne potiče iz radnji povezanih sa pranjem novca, iznosi su prijavljeni pri povratku u Španiju od strane podnositelja predstavke koji nije imao policijski dosje) i navodeći da kazna treba da odgovara ozbiljnosti povrede (nepoštivanje obaveze prijavljivanja), Sud je zaključio da se djelo ne bi smatralo djelom „manjeg značaja” u smislu člana 2. Protokola br. 7, te se izuzetak ne primjenjuje. Sud je napomenuo i da domaće vlasti nisu provodile nikakvu procjenu proporcionalnosti, iako je takva procjena bila obavezna prema domaćem pravu.

B. Suđenje u prvom stepenu pred najvišim sudom

35. Drugi izuzetak se odnosi na slučajeve u kojima, iz bilo kog razloga na osnovu relevantnog domaćeg prava, licu u pitanju u prvom stepenu sudi najviši sud. Primjeri za takva suđenja navedeni u Obrazloženju su položaj podnositelja predstavke kao ministra, sudije ili drugog nosioca visoke funkcije, odnosno priroda krivičnog djela.¹⁰

36. U slučaju *Saqueti Iglesias protiv Španije*, 2020, stav 46, Sud je smatrao da se izuzetak utvrđen u članu 2. stav 2. Protokola broj 7 ne primjenjuje kada žalba može da se podnese višem sudu koji čini dio redovne hijerarhije sudova (u tom slučaju, zbog visoke vrijednosti potraživanja).

C. Osude nakon žalbe protiv oslobađajuće presude u prvostepenom postupku

37. Treći izuzetak od prava na preispitivanje od strane višeg suda odnosi se na osude nakon žalbe protiv oslobađajuće presude u prvostepenom postupku.¹¹ Ovo se može odnositi i na slučajeve kada sud koji odlučuje po žalbi izriče kaznu koju nije izrekao prvostepeni sud (*Fortum Oil I Gas Oy protiv Finske* (odl.), 2002) ili kada sud koji odlučuje po žalbi izmijeni optužbu razmatranu pred prvostepenim sudom (*Landgren protiv Finske* (odl.), 2009).

¹⁰ *Obrazloženje*, citirano gore, stav 20.

¹¹ *Ibid.*

Lista citiranih slučajeva

Sudska praksa citirana u ovom vodiču obuhvata presude i odluke Suda i odluke i izvještaje Evropske komisije za ljudska prava („Komisija“).

Osim ako nije drugačije naznačeno, sve reference se odnose na presude o meritumu koje je donijelo neko vijeće Suda. Skraćenica „(odl.)“ upućuje na odluku Suda, dok skraćenica „[VV]“ označava da je predmet razmatralo Veliko vijeće.

Presude vijeća koje nisu pravosnažne u smislu člana 44. Konvencije označene su znakom (*) na donjem spisku. Član 44. stav 2. Konvencije glasi kako slijedi: „Presuda vijeća postaje konačna: (a) kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće, ili (b) tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće, ili (c) kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na osnovu člana 43.“ Kada odbor Velikog vijeća prihvati zahtjev da predmet bude iznjet pred Veliko vijeće, presuda vijeća ne postaje pravosnažna i samim tim nema pravno dejstvo; pravosnažna postaje naknadna presuda Velikog vijeća.

Hiperlinkovi za navedene predmete u elektronskoj verziji vodiča usmjereni su ka bazi podataka HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>), koja omogućava pristup sudskoj praksi Evropskog suda (presude i odluke Velikog vijeća, vijeća i odbora, predmeti o kojima su podnijete informacije, savjetodavna mišljenja, pravni sažeci iz informativne bilješke o sudskoj praksi) i Komisije (odluke i izvještaji), kao i rezolucijama Vijeća ministara.

Sud presude i odluke izriče na engleskom i/ili francuskom jeziku, koja su njegova dva službena jezika. HUDOC također sadrži prevode mnogih važnih slučajeva na više od 30 nezvaničnih jezika, kao i linkove za oko stotinu online zbirki sudske prakse čiji su autori treća lica. Svim jezičkim verzijama koje su dostupne za navedene slučajeve može se pristupiti preko taba „Language versions“ (Jezičke verzije) u bazi podataka *HUDOC*; to je tab koji se može naći nakon što kliknete na hiperlink slučaja.

—E—

Engel i drugi protiv Nizozemske, 8. juna 1976, Serija A br. 22
Evrenos Önen protiv Turske, br. 29782/02, 15. februara 2007.

—F—

Firat protiv Grčke, br. 46005/11, 9. novembra 2017.
Fortum Oil And Gas Oy protiv Finske (odl.), br. 32559/96, 12. novembra 2002.
*Ftiti protiv Grčke**, br. 37957/14, 26. avgusta 2025.

—G—

Galstyan protiv Armenije, br. 26986/03, 15. novembra 2007.
Greco protiv Rumunije, br. 75101/01, 30. novembra 2006.
Grosam protiv Češke Republike [VV], br. 19750/13, 1. juna 2023.
Gurepka protiv Ukrajine, br. 61406/00, 6. septembra 2005.

—H—

Hubner protiv Austrije (odl.), br. 34311/96, 31. avgusta 1999.

—K—

Kakabadze i drugi protiv Gruzije, br. 1484/07, 2. oktobra 2012.

Kamburov protiv Bugarske, br. 31001/02, 23. aprila 2009.
Kindlhofer protiv Austrije, br. 20962/15, 26. oktobra 2021.
Krombach protiv Francuske, br. 29731/96, 13. februara 2001.

—L—

Lalmahomed protiv Nizozemske, br. 26036/08, 22. februara 2011.
Landgren protiv Finske (odl.), br. 11459/07, 17. novembra 2009.
Luchaninova protiv Ukrajine, br. 16347/02, 9. juna 2011.

—M—

Martynyuk protiv Rusije, br. 13764/15, 8. oktobra 2019.
Müller protiv Austrije, br. 12555/03, 5. oktobra 2006.

—N—

Natsvlshvili i Togonidze protiv Gruzije, br. 9043/05, 29. aprila 2014.

—R—

Rostovtsev protiv Ukrajine, br. 2728/16, 25. jula 2017.
Ruslan Yakovenko protiv Ukrajine, br. 5425/11, 4. juna 2015.
Rybka protiv Ukrajine (odl.), br. 10544/03, 17. novembra 2009.

—S—

Saqueti Iglesias protiv Španije, br. 50514/13, 30. juna 2020.
Shvydka protiv Ukrajine, br. 17888/12, 30. oktobra 2014.
Stanchev protiv Bugarske, br. 8682/02, 1. oktobra 2009.

—T—

Tsvetkova i drugi protiv Rusije, br. 54381/08 i još 5, 10. aprila 2018.

—Y—

Y.B. protiv Rusije, br. 71155/17, 20. jula 2021.

—Z—

Zaicevs protiv Latvije, br. 65022/01, 31. jula 2007.
Zhelyazkov protiv Bugarske, br. 11332/04, 9. oktobra 2012.